

Інна Миколаївна ГОЛОПІЧ,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ІЗ ПРАВОПОРУШНИКАМИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ МЕТОДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Професійне спілкування працівника правоохоронних органів є складним процесом, реалізація якого вимагає належного рівня комунікативної компетентності майбутнього поліцейського.

Таке спілкування є багатofакторним і виступає водночас інструментом виконання функціональних обов'язків поліцейських і засобом «включення» усіх механізмів правоохоронної діяльності. Найчастіше приводом для спілкування у сфері поліцейської діяльності є злочини, правопорушення, асоціальна поведінка, порушення прав людини, що потребує певної специфіки здійснення комунікативного процесу. Тож працівникам Національної поліції необхідно знати основи спілкування та особливості його прояву.

Професійне спілкування поліцейських може мати виховний характер, у процесі його здійснення необхідно враховувати індивідуальні та вікові особливості населення, підбирати стилі спілкування з різними верствами населення, використовувати методи виховання (переконання, навіювання, прикладів, заохочення, доручення, вправи, змагання). З метою запобігання правопорушень і злочинів поліцейські мають здійснювати профілактичну роботу, переконувати населення, використовувати методи й засоби для подолання негативних соціальних явищ, формування позитивних якостей особистості, корегувати поведінку правопорушників. У цьому аспекті дієвим є діалогічне спілкування поліцейських, на відміну від імперативного і маніпулятивного типів спілкування. Таке спілкування є можливим за умови створення психологічного, емоційно позитивного налаштування на розмову, відчуття повної довіри до співрозмовника, сприйняття потреб іншої людини й розуміння мотивів її поведінки. Діалогічне спілкування відбувається завдяки правильно й грамотно поставленим запитанням, критичному мисленню й логічному розв'язанню конфліктних ситуацій.

Зазвичай професійне спілкування поліцейського відбувається в середовищі, де конфлікти є звичайним соціальним явищем. Конфліктогенна обстановка активізується завдяки специфіці приводу вступу до спілкування – злочин чи правопорушення – спричиняють правові ситуації, у яких мета й очікування учасників спілкування або збігаються (співробітники поліції – правопорушники), або не збігаються (співробітники поліції – свідки). Саме специфіка приводів вступу до професійно-правового спілкування зумовлює появу таких особливостей психічного стану учасників спілкування, як підвищена нервова напруга у зв'язку з високою відповідальністю за результати спілкування, домінування негативних емоційних станів.

Отже, професійне спілкування поліцейських із правопорушниками треба розглядати як стратегію їхньої поведінки на робочому місці, котра має спиратися на психолого-педагогічні засади. Структуру етапів професійного спілкування майбутніх поліцейських

має пронизувати специфіка діяльності поліцейського та завершуватися позитивними результатами виховного і коригувального впливу на дії і поведінку правопорушників.

З метою досягнення позитивного результату спілкування поліцейським слід акцентувати увагу на таких етапах професійного спілкування із правопорушниками, як:

Моделювання ситуації професійного спілкування з правопорушниками. На цьому етапі прогноуються професійні ситуації взаємодії з потенційними учасниками подій, котрі порушують закон. Визначається мета взаємодії, аналізується стан співрозмовника та зміст професійної ситуації. Плануються можливі способи та тональність комунікації, прогноуються сприймання співрозмовником змісту взаємодії.

Для такого моделювання правоохоронцям необхідно знати правила етичної поведінки поліцейських.

На особливу увагу заслуговують процеси саморегуляції, котрі допомагають поліцейському поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати, контролювати свою поведінку, почуття та емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на прийняття рішень та службову поведінку.

Установлення емоційного й ділового контакту з правопорушниками в професійній діяльності. Майбутнім поліцейським важливо оволодіти технікою швидкого включення у взаємодію, прийомами самопрезентації та динамічного впливу. Вони мають бути коректними та не допускати застосування насильства чи інших негативних дій щодо членів суспільства, у будь-якому випадку залишатися об'єктивними.

Керування спілкуванням. Поліцейський зобов'язаний пояснювати затриманій особі зрозумілою для неї мовою підстави для її затримання, а також її права, надати можливість із моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника, а також повідомляти про факт затримання третій особі, яку повинна обрати затримана особа. Також дотримуватися норм ділового мовлення, не допускати використання ненормативної лексики.

Поліцейському необхідно стежити за власним мовленням, темпом, уникати грубих інтонацій, не вживати жаргонів, важливо мати високу компетентність у правоохоронній діяльності, навчитися відверто визнавати свої помилки та надавати допомогу колегам у розв'язанні конфліктних ситуацій, виправляти й долати дискомфорт у професійній діяльності.

Аналіз професійного спілкування. Необхідно вміти здійснювати самоаналіз і самокоригування поліцейським власних результатів взаємодії з іншими людьми. По суті, він співвідносить мету з результатом, оцінює ефективність засобів впливу на розв'язання професійних завдань, моделює подальше спілкування.

Завдяки оволодінню техніками спілкування у майбутніх поліцейських формується готовність успішно здійснювати професійну юридичну діяльність на основі отриманих фахових знань та вмінь, практичних навичок, професійного юридичного світогляду, етико-деонтологічних цінностей, особистісних та професійно-важливих якостей, і забезпечується можливість регулювання подальшого розвитку тих чи інших професійно-релевантних складових особистості.

Одержано 28.10.2020